



# Knjižnično informacijsko znanje v tretjem triletju osnovne šole

## *Library and information knowledge in the third triad of primary school*

> Alja Bratuša

### **Izvleček**

Knjižnično informacijsko znanje (KIZ) se v tretjem triletju nekaterih osnovnih šol v Sloveniji sistematično izvaja že petnajst let. Ker gre za zahteven in kompleksen proces, prikazujemo vlogo šolskega knjižničarja in učitelja pri načrtovanju, izdelavi gradiv, izvedbi pouka in evalvaciji dela. Opozarjamo tudi na knjižničarjevo vlogo pri izvajanju splošnih ciljev prenovljenega kurikula KIZ na treh ključnih področjih: branju, učenju in informacijski pismenosti. Prispevek zaokrožajo razmišljanja o prednostih in šibkostih izvajanja programa KIZ v tretjem triletju.

### **Ključne besede**

šolske knjižnice, knjižnično informacijsko znanje, tretje triletje, osnovna šola, medpredmetne povezave

**UDK** 37.016:659.2:004:027.8(497.4)

### **Abstract**

Library and information knowledge (LIK) has been part of curriculum in the third triad of primary school for fifteen years. Since this is a demanding and complex process, we show the role of school librarian and teacher in planning, preparation of teaching materials, execution of lessons and evaluation of teaching. In addition we bring attention to the role of school librarian in teaching basic goals of the new LIK curriculum in three key areas: reading, information literacy and learning. The paper concludes with a thought on advantages and weaknesses of the LIK programme in the third triad.

### **Keywords**

school libraries, library and information knowledge, third triad, primary school, crosscurricular connections

## **1 Uvod ali Petnajst let izkušenj**

Prve osnovne šole, ki smo začele načrtno uvajati program knjižničnega informacijskega znanja (v nadaljevanju KIZ) v programu devetletne šole, smo že v šolskem letu 1998/1999 pridobivale znanja z izobraževanja, ki so potekala v okviru skupine za knjižnično dejavnost pri Zavodu RS za šolstvo. Med 42 šolami t. i. prvega kroga nas je bilo 18 takih, ki smo začeli s programom devetletne šole tudi v 7. razredu (Vključevanje, 2003). Program je temeljil na učnem načrtu KIZ, ki je nastal na temelju izkušenj slovenskih šolskih knjižničarjev z izvajanjem knjižne in književne vzgoje po šolah (Sušec, 2005). Na srečanjih Zavoda RS za šolstvo so se teoretična znanja prepletala z izkušnjami knjižničarjev prvega kroga, ki smo se sprva učili drug od drugega, pozneje, ko je program devetletne šole že potekal, pa smo svoje znanje in izkušnje prenašali kot mentorski knjižničarji. Izobraževanja so potekala prek študijskih skupin, v katerih smo se nekaj let načrtno seznanjali z načrtovanjem vzgojno-izobraževalnega dela v knjižnici ter s koncepti in modeli poučevanja. Pripravili smo tudi nekaj posvetovanj na temo knjižničnih informacijskih znanj v tretjem triletju v sodelovanju s sekcijo za šolske knjižnice pri ZBDS.

Poučevanje KIZ v tretjem triletju je zahteven in kompleksen proces, ki od vpletenih zahteva načrten pristop, skrbno pripravo gradiv, premišljeno izvedbo in učinkovito

vrednotenje, ki pripelje do boljših rezultatov (Bilyeu, 2009). Zato bomo v nadaljevanju vsakemu od omenjenih področij, ki smo jih podkrepili tudi s posameznimi primeri in prilogami, namenili posebno pozornost. Opozorili bomo tudi na knjižničarjevo vlogo pri izvajanju splošnih ciljev prenovljenega kurikula KIZ na treh ključnih področjih: branju, učenju in informacijski pismenosti. Prispevek zaokrožajo razmišljanja o prednostih in šibkostih izvajanja programa KIZ v tretjem triletju.

## 2 Načrtovanje ali Uspešen projekt se začne z dobrim načrtom

Knjižničarji pripravljamo letne delovne načrte knjižnice, ki pa brez poznavanja problemov okolja, v katerem delujemo, ne prinesejo pravih rezultatov. Brez povezovanja z resničnostjo šole so mnogokrat narejeni zato, ker pač po zakonu morajo biti, in so le individualni prispevek k napredku. Včasih imamo celo občutek, da smo glas vpijočega v puščavi, da si kot knjižničarji edini prizadevamo za razvijanje določene področja (npr. programi za spodbujanje branja, vzgoja informacijsko pismenega posameznika ipd.). K sreči je vse več šol – pa tudi širša strokovna javnost – začelo opozarjati na naraščajoče težave pri procesu učenja, pri bralni pismenosti (PIRLS 2006), kar je pristojne prisililo, da so v šole začeli uvajati nove načine spremljanja in vrednotenja lastnega dela. Na mnogo šolah v Sloveniji so tudi zaradi programov, kot sta Mreža učečih se šol (Šola za ravnatelje) in program Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja (Zavod RS za šolstvo), začeli uvajati akcijski pristop k načrtovanju dela, pri katerem razmišljajo tako o močnih kot šibkih točkah svojega delovanja. Na temelju merljivih rezultatov dela in razmisleka šola pripravi načrt, v katerem natančno opredeli prednostne naloge oz. cilje. Pomembno je, da si šola ne zada ciljev, ki jih ne moremo objektivno spremljati, ali da si ne zada preveč ciljev. Za posamezne naloge morajo biti opredeljeni izvajalci kot tudi načini spremljanja, ki so izvedeni v različnih časovnih obdobjih. Končni pregled, ki poteka po navadi ob koncu šolskega leta, je priložnost za (samo)evalvacijo. Dosežki so nato potrditev, da smo na pravi poti, ali opozorilo, da še vedno nismo dosegli zastavljenih ciljev. Takšen način načrtovanja omogoči tudi šolskemu knjižničarju, da se kot član učiteljskega kolektiva vključi v razmislek o pomanjkljivostih svoje šole in s svojim videnjem, znanjem, ugotovitvami oblikuje program, ki bo pripomogel k napredku učencev in šole (priloga 1).

Formalno je torej letni delovni načrt šolske knjižnice sestavni del letnega načrta šole. Oblika ni posebej predpisana, je pa skupina za knjižnično dejavnost pri Zavodu RS za šolstvo z udeleženci študijskih skupin sooblikovala model letnega delovnega načrta (priloga 2).

Poseben del letnega delovnega načrta predstavlja letna priprava na KIZ, v kateri so zapisani splošni in specifični cilji, opremljeni s časovnimi roki, vsebinami in načrtovanimi medpredmetnimi povezavami (priloga 3). Letno pripravo je primerno oblikovati glede na organizacijo dela na šoli konec šolskega leta junija ali pred začetkom pouka avgusta, ko smo na šoli dorekli prednostne naloge za prihodnje šolsko leto. Takrat se s posameznimi učitelji dogovorimo za vsebine, cilje in okvirni časovni rok. Še bolje je, če imamo organizirane skupine za medpredmetno načrtovanje. Na takih sestankih so navzoči učitelji vseh predmetnih področij in drugi strokovni delavci. Posamezni učitelji ali strokovni aktivisti (npr. anglisti, družboslovci, naravoslovci) predstavljajo svoj učni načrt za posamezni razred, pri čemer so v ospredju vsebine in predvsem procesni cilji. Navzoči nato iščejo možnosti za medpredmetno sodelovanje, končni izdelek je preglednica medpredmetnih povezav z vključenimi roki, vsebinami in cilji, ki jih bodo vključeni uresničevali v naslednjem šolskem letu (Bevc, 2008).

Pred izvedbo ure KIZ knjižničar in učitelj sooblikujeta sprotno učno pripravo (priloga 4). Oblika in vsebina priprave nista predpisani, v skladu s priporočili, ki smo jih

oblikovali na študijskih skupinah, vsebuje sprotne priprave (za učitelja dnevna) naslednje elemente: splošne podatke (šola, šolsko leto, naziv predmetov/programov, ki se povezujejo, razred, imena izvajalcev), podatke, ki se navezujejo na konkretno učno uro (učno temo, učno enoto, splošne in operativne/specifične cilje, medpredmetne povezave, učne oblike, učne metode, učne tehnike, učne pripomočke, učila, ključne besede/nove pojme) ter potek učne ure, ki naj upošteva pedagoška načela (uvodna motivacija z napovedjo cilja, obravnava teme, usvajanje, urjenje, uporaba znanja, zaključek, povzetek, ponavljanje, preverjanje ipd.), ob koncu navedemo podatke o realizaciji, uporabljeno literaturo in vire ter si pustimo nekaj prostora za morebitne opombe ali refleksijo.

Pri kreiranju skupnih ur in priprav je pomembno, da se učitelj osredotoči na vsebine in cilje svojega predmeta, knjižničar pa razmisli, s katerimi splošnimi in specifičnimi cilji KIZ bo okrepil učiteljeva prizadevanja. Knjižničar, ki dobro pozna knjižnično zbirko, naj svetuje predvsem pri izbiri virov in možnostih dostopa do virov, predlaga iskalne strategije, in ker po navadi tudi dobro pozna učence, saj jih spoznava od 1. razreda, opozarja na pomen splošnih (tudi procesnih) znanj.

### **3 Priprava gradiv – Knjižničar in učitelj veliko postorita »doma«, učenci pri pouku**

Izdelava skupne priprave pomeni delitev nalog: poleg formalnih podatkov v pripravi učitelj glede na dogovor s knjižničarjem oblikuje svoj del, pripravi dodatno gradivo: učne liste, naloge, kvize, izpolnjevake, pripravi besedila in drugo pisno gradivo, prinese materialne vire, učila in druge pripomočke, oblikuje e-prosojnice ali e-gradiva v npr. spletni učilnici, knjižničar poišče in pripravi potrebno knjižnično gradivo, zbere vire, organizira gradivo v fizični ali elektronski obliki (primer oblikovanih gradiv v prilogi 5). Če pouk poteka v knjižnici, po navadi knjižničar pripravi prostor, ki ga po potrebi opremlja z oznakami skupin, plakati, pripomočki, poskrbi tudi za delovanje tehničnih pripomočkov (računalniki, tiskalniki, projektorji, predvajalniki glasbe, diktafoni, kamere ipd.). Če pouk poteka še v kakih drugih učilnicah (multimedijska, računalniška), se s sodelavcem dogovorita, kdo bo rezerviral učilnico. Pred izvedbo je pomembno preveriti, ali viri ustrezajo, če deluje oprema, če smo oblikovali primerno gradivo glede na znanje in sposobnosti učencev, pripravimo tudi diferencirane naloge, pazimo tudi na jezikovno ustreznost.

### **4 Sodelovanje – Skupaj premikamo gore**

Ure KIZ se po navadi izvajajo v okviru raziskovanja teme določenega predmeta (glej primere v prilogi 6). Pri uri vedno sodelujeta učitelj in knjižničar, ki sodelujeta v informacijskem procesu in skupaj uresničujeta cilje predmeta in medpredmetnega področja (Kurikul, 2009). Že pri načrtovanju se učitelj in knjižničar dogovorita za okvirni potek učne ure, pri čemer določita, kako se bosta njuni vlogi izmenjevali. Izkušeni pari se držijo dogovorjenih okvirov, so pa sposobni podkrepiti kolegova prizadevanja oz. vskočiti, če to zahtevajo trenutne okoliščine (potrebe in želje učencev, nedostopnost virov, nepredvideni dogodki ipd.). Ura poteka kot preplet vsebin predmetnega področja, za kar je odgovoren učitelj, in vsebin in ciljev KIZ, kar je domena knjižničarja. Uvod v uro lahko frontalno izpelje samo knjižničar ali učitelj, v nadaljevanju pa oba usmerjata npr. delo v skupinah, pomagata in svetujeta. Pri uri smiselno upoštevata pedagoška načela. Že sam odhod v knjižnico je lahko dobra uvodna motivacija, v knjižnici poteka raziskovanje, učenje, iskanje informacij, vedno pa naj bo ob zaključku sklep, ki povzame delo v knjižnici. Včasih v knjižnici poteka samo del procesa učenja, ki ima svoj zaključek pri eni izmed naslednjih ur

predmetnega področja. Učitelj lahko v dogovoru s knjižničarjem organizira medpredmetno povezavo tudi tako, da se polovica razreda uči z učbeniki v učilnici, druga polovica pa v knjižnici s pomočjo drugih virov raziskuje temo. V knjižnici lahko poteka delo samo toliko časa, da učenci npr. poiščejo ustrezne informacije, nadaljnje delo poteka nato v učilnici. Ob koncu ure učitelj in knjižničar v šolsko dokumentacijo (dnevnik) vpišeta vsebino ure in se podpišeta. Knjižničar doda še naziv KIZ in zaporedno številko ure.

## 5 Refleksija – Razmisli, oceni, izboljšaj!

Zelo pomembno je, da se, če je le mogoče, o izvedbi skupne ure učitelj in knjižničar pogovorita takoj po izvedbi. Praviloma podata hitro oceno (Bilo je zelo dobro! Ni nama uspelo, tako kot sva si zamislila.), razmišljata o dobrih stvareh (Spodbudila sva aktivnost prav vseh učencev!) in razmišljata o slabostih (Naloge so bile pretežke za več kot pol učencev). Tudi knjižničar sam pri sebi razmisli, kako se načrtovano delo sklada z izvedbo. Za mnenje lahko povprašamo tudi učence (pogovor, anketa), se posvetujemo z drugimi (učitelji, razredniki, svetovalni delavci, ravnatelj). Poleg refleksije (glej primer v prilogi 7) so dobrodošle tudi naknadne informacije učitelja, ko pridobljeno znanje preverja ali ocenjuje pri učencih (ustno ali pisno). Smiselno si je čim prej po uri morebitne opazke zapisati v pripravo pod opombe. Pri izvedbi naslednje ure, ki je včasih tudi šele čez leto dni, nam bodo prišle zelo prav. Vse omenjeno je temelj za izboljšanje in nadgraditev sodelovanja, pri čemer pa moramo imeti v mislih tudi spreminljive okoliščine. Ker je proces osredinjen na učenca, bomo izvedbo prilagodili, ko imamo v skupini npr. učence s posebnimi potrebami, ko je število učencev v razredu večje ali manjše ipd. Skupne ugotovitve je dobro primerjati tudi z ugotovitvami drugih učiteljev v tretjem triletju, ki jih izpostavimo ob sklepni analizi šolskega leta ali ob drugih priložnostih. Zelo dober uvid dobi knjižničar na t. i. strokovnih aktivih po vertikali, kjer se povežejo učitelji določenega predmetnega področja od 1. do 9. razreda (npr. slovenisti, matematiki, naravoslovci, učitelji telesne vzgoje, družboslovci), ki razpravljajo o težavah svojega predmetnega področja na posameznih stopnjah in na podlagi analize stanja oblikujejo ustrezne ukrepe za izboljšanje dosežkov.

## 6 Ključna področja prenovljenega kurikula ali Knjižničar multipraktik

Posodobljeni kurikulum KIZ (2009) poleg splošnih kompetenc razvija kompetence na treh ključnih področjih: branje, informacijska pismenost in učenje.

### 6.1 Spodbujanje branja ali »Če ne bomo brali, nas bo pobralo« (Tone Pavček)

Pri branju je knjižničarjeva vloga dvojna. En del prizadevanj gre v smeri spodbujanja leposlovnega branja, kjer se po navadi poveže s slovenisti in učitelji tujih jezikov. Pomembno je, da timsko načrtujejo glede na knjižnično zbirko, učne načrte in učence program za vsakoletno **domače branje**. Učiteljeva vloga je, da predlaga določena besedila oz. knjige ter sezname uskladi s knjižničarjem. Knjižničar ali učitelj pripravi sezname z opredeljenimi roki, ki jih skupno predstavita učencem na začetku leta (lahko so sezname tudi objavljeni v spletni učilnici ali na spletni strani knjižnice). V nadaljevanju je knjižničarjeva vloga organizacijska (izposoja, vračanje gradiva, opozarjanje na zamudo, pomoč pri iskanju gradiva) in svetovalna, ko pomaga učencem pri izbiri, kadar gre za izbirne sezname ali prilagoditev zahtevnosti gradiva (dislektiki).

Organizacijsko (priprava seznamov, nabava gradiv, izposoja) in svetovalno vlogo ima knjižničar tudi pri pripravi in izvedbi **Cankarjevega tekmovanja iz materinščine**,

pri izvedbi različnih vrst **bralnih značk** (slovenska, angleška, nemška, eko bralna značka).

Redne **predstavitve novosti**, ki jih knjižničar izvede na različne načine (v knjižnici, v razredu pri pouku slovenščine, v spletni učilnici, na spletni strani), učence informirajo o novem gradivu in hkrati motivirajo za branje. Učenci lahko novosti spoznavajo tudi na **obisku mladinskega oddelka knjigarne**, posebno doživetje pa je tudi ogled **knjižnega sejma** s spremljajočimi prireditvami.

Spodbujanju branja je v 7. razredu namenjen državni projekt **Rastem s knjigo**, v okviru katerega učenci obišejo splošno knjižnico in prejmejo v dar leposlovno knjigo.

**Srečanje z ustvarjalci** (pisatelji, pesniki, ilustratorji) po navadi zelo spodbudi učence k branju avtorjevih knjig. Podobno velja za različne prireditve, ki lahko potekajo v (so) organizaciji knjižnice:

- mesečne uganke za knjižne molje,
- reševanje slovenskega knjižnega kviza (Mega kviz),
- bralni klubi,
- knjižna čajanka,
- okrogla miza o branju,
- večer/noč branja,
- ogledi kulturnih prireditev,
- dejavnosti ob pomembnih šolskih dogodkih, kulturnih dnevih, npr. v tednu otroka, v mesecu šolskih knjižnic oktobra, v »veselem decembru«, ob kulturnem prazniku, organizacija meseca knjige (npr. od 2. do 23. aprila),
- starejši učenci pripravijo uro za mlajše,
- razstave ob pomembnih aktualnih dogodkih itd.

Knjižničar leposlovno branje spodbuja tudi tako, da je sam bralni model, ki tudi učencem v tretjem triletju glasno bere. Več o spodbujanju branja na OŠ Polzela (Kronovšek, 2010).

Poljudnoznanstveno gradivo knjižnice lahko knjižničar v sodelovanju z učiteljem izkoristi za poučevanje različnih vrst branja (npr. informativno, diagonalno) in bralnih strategij pred, med branjem in po njem.

## 6.2 Učenje – Kar se Janezek nauči, to Janezek zna

Danes je pri učenju zaradi sprememb v izobraževanju, povzemimo najbolj očitne: drugačen pogled na učenje, kurikulum, učno okolje, informacije, drugačna vloga učenca in učitelja v procesu učenja, spremenjeni načini ocenjevanja znanja, drugačen pogled na knjižnico, večji poudarek na samem procesu (kako se učiti, kako slediti spremembam informacij in tehnologije, prilagajanje novim situacijam) kot na končnem izdelku. Kurikul teži k temu, da je učenje koristno, smotno (cilji so fleksibilni, upošteva se posameznik, dogodki, lokalni viri, zanimanje učencev). Učno okolje spodbuja samodisciplino, odgovornost za učenje in predstavlja odslikavo delovnega okolja (okolje za aktivno učenje, multimedijaska oprema). Informacije oblikujejo mnenje in razumevanje, zbiranje informacij nam pomaga, da najdemo smisel v svojem okolju (informacije pomenijo različno različnim ljudem, učenci jih morajo sami iskati, uporabiti tako, da oblikujejo, konstruirajo svoj koncept znanja, ki temelji na predhodnih izkušnjah, predznanju). Učenci danes sooblikujejo proces učenja, v katerem je poudarek na iskanju in uporabi informacij, sprejemanju odločitev in reševanju problemov. V procesu soodločajo in prevzemajo določen del odgovornosti za učenje. Učitelji oz. knjižničarji v skladu s spremenjeno vlogo niso več edini prenašalci znanja, temveč nudijo učencem pomoč in podporo pri lastnem oblikovanju znanja. Učitelji

vodijo in usmerjajo učni proces, pri čemer delijo izkušnje z učenci in sodelujejo z drugimi učitelji, knjižničarji, lokalno skupnostjo ipd. Ocenjevanje ni več tradicionalno omejeno na pisne preizkuse – učenci lahko svoje znanje dokazujejo na različne načine (npr. portfolio, multimedijske predstavitve), ki pomagajo učiteljem tudi razumeti, kako se učenci učijo. Knjižnice danes ponujajo poleg klasičnih virov, kot so knjige in periodika, številne vrste neknjižnega gradiva, dostop do informacijskih virov in možnost za poizvedovanje po različnih bazah podatkov (Bratuša, 2005).

Knjižničar lahko učitelju in učencem v skladu s kurikulumom (2009, str. 8) največ pomaga na področju umeščanja problemov učenja v ustrezna strokovna področja, pri izbiri ustreznih knjižničnih virov (klasičnih, elektronskih) za razrešitev problema, zelo pomembno vlogo lahko odigra pri seznanjanju z bralnimi in bralno-učnimi strategijami (glej npr. Pečjak, 2002). Knjižničari lahko svetujemo, katere vire o učenju, učnih stilih, učnih tehnikah in metodah, učnih strategijah izbrati, lahko pa v sodelovanju z učiteljem učencem pokažemo, kako naj se učijo. Pokažemo lahko tudi, kako naj bodo zbrane informacije predstavljene (oblikujemo navodila za izdelavo seminarske naloge, e-predstavitve). Knjižničarji v dogovoru z učiteljem tudi sodelujemo v procesu vrednotenja oz. ocenjevanja izdelkov, ki so nastali kot rezultat učenja v knjižnici (npr. preverimo, kako je učenec citiral vire).

Knjižničarji moramo spremljati številna sodobna dognanja na področju raziskovanja človeških možganov in učenja; koristen vir informacij ali sodelavec pri izvedbi pedagoških ur o učenju je lahko pri tem šolski svetovalec. Tudi izobraževanja, ki so namenjena šolskim kolektivom, ali projekti, ki se izvajajo na šoli, knjižničarju prinašajo nove informacije in znanja.

### 6.3 Informacijska pismenost ali Kako naj izberem pravo informacijo

Različni viri izpostavljajo vodilno vlogo šolskih knjižničarjev pri načrtovanju in izvajanju projektov informacijskega opismenjevanja na ravni šole. Ključno vlogo naj bi knjižničarji imeli predvsem pri seznanjanju učiteljev, vodstva šole in staršev s konceptom informacijske pismenosti in s pomembnostjo informacijskega opismenjevanja. Ker knjižničarji zaradi narave svojega dela poznajo vse učence, učitelje in so seznanjeni z učno snovjo na vseh ravneh, prevzemajo vlogo koordinatorjev v programih informacijskega opismenjevanja. Delno knjižničarji v učnem procesu prevzemajo naloge učitelja, npr. razvijajo učenčeve spretnosti za raziskovanje virov, vrednotijo pridobljene spretnosti, raziskovalni proces in izdelke. Zelo pomembna spodbuda razvoju in uvajanju informacijske pismenosti so tudi spremenjene oblike in metode dela v izobraževalnem procesu. Več o omenjenem področju v članku (Bratuša, 2005).

## 7 Močne točke ali Medpredmetne povezave krepijo znanje

Zaradi narave področja so KIZ idealna možnost za **povezovanje različnih disciplin**, sodelovanje učiteljev in knjižničarjev pa prinaša številne pozitivne spremembe. Učenje v knjižnici oz. s knjižnico in njenimi viri poglobi in utrdi pridobljena znanja, jih povezuje in nadgrajuje. Usmerjeno je predvsem v **učenje učenja** (izbira ustreznih strategij, postopkov, virov), ki poteka praviloma z aktivnimi metodami in oblikami dela in predstavlja popotnico za vseživljenjsko učenje.

Sodelovanje med pedagoškimi delavci in knjižničarji lahko bistveno pripomore tudi k **informacijskem opismenjevanju**. Knjižničarji imajo večji vpliv na opismenjevanje, če so vpeti v pedagoški proces in v njem aktivno sodelujejo sočasno z učitelji.

Knjižničarji kot strokovnjaki za organizacijo in pridobivanje informacij sodelujejo npr. pri iskanju teme raziskovanja, iskanju, izboru, uporabi in ocenjevanju informacijskih virov, svetujejo pri dokumentaciji pisanja (citiranje in bibliografija), pri predstavljanju, učitelji kot strokovnjaki za posamezna predmetna oz. strokovna področja pa se osredotočajo na cilje in vsebine predmeta, so pristojni za ocenjevanje in komunikacijo informacij.

**Timsko povezovanje** učiteljev in knjižničarjev je sčasoma preraslo začetne zadrege. Tudi ustvarjanje uspešnega odnosa je namreč proces, ki temelji predvsem na zaupanju dveh ali več enakovrednih udeležencev, pa tudi na profesionalni usposobljenosti učitelja in knjižničarja. Danes medpredmetno sodelovanje opisujemo kot delovni odnos med udeležencema, ki delita razmišljanje, načrtovanje in izvajanje integriranega pouka (Montiel-Overall, 2005). Tudi napredek učenca v procesu pouka skupno vrednotita z namenom, da bi ga izboljšala glede na zahteve kurikula predmetnega področja in vsebin in ciljev KIZ.

Medpredmetno povezovanje ne nazadnje močno poveča učinkovitost učiteljevega in učenčevega dela in povzroči, da je **znanje** bolj **kompleksno** – ne gre več za »predalčkanje« po posameznih področjih, ampak za ustvarjanje celovite slike sveta pri učencih.

Z uvajanjem **fleksibilnega predmetnika** (po šolah od 2006/2007 dalje) smo nadgradili že sicer preverjene oblike medpredmetnih povezav KIZ s posameznimi predmeti. Ugotavljamo pa, da zaradi strnjene urnika lažje načrtujemo in izvajamo skupne ure. Ker časovno nismo omejeni na 45 minut (blokure), lažje izpeljemo aktivne oblike učenja (npr. sodelovalno učenje), učenci pa imajo več časa za dojetje in utrjevanje znanja. Znanje učenci bolj kakovostno izgrajujejo tako na vsebinski kot na procesni ravni.

Če pomislimo na začetke uvajanja KIZ v tretjem triletju, lahko izpostavimo še veliko boljšo opremljenost šol z **informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT)**. Poleg boljše strojne opreme pa imamo na voljo tudi bolj izpopolnjene programe, več možnosti za oblikovanje ali sooblikovanje elektronskih gradiv, tudi podporo pri uporabi IKT (projekt e-šolstvo, spletne učilnice, seminarji društva šolskih knjižničarjev Slovenije ipd.).

Raziskave **bralne pismenosti** v Sloveniji so povzročile, da se širša strokovna javnost bolj zaveda tudi pomena knjižničarjevega dela, kar lahko izkoristimo za še boljšo vključitev KIZ v šolske programe. Že vrsto let poteka tudi državni projekt **Rastem s knjigo** za učence 7. razredov, v katerem imamo šolski knjižničarji zelo pomembno vlogo.

## 8 Šibke točke ali Sklepno besedo ima učitelj

Medpredmetno povezovanje v tretjem triletju zahteva sicer skrbno načrtovanje, vendar mora biti le-to časovno in organizacijsko fleksibilno, saj lahko drugače deluje zaviralno, stresno. Nanj se morajo učitelji navajati postopno, po majhnih korakih. Zahteva pa medpredmetno povezovanje, ker spodbuja aktivne metode in oblike dela, precej več časa in učiteljevega dela pred samo izvedbo pouka. Ugodna podlaga za medpredmetno načrtovanje in izvajanje pouka je lahko fleksibilni predmetnik.

Posodobljeni učni načrti nam ponujajo več priložnosti za medpredmetni pristop kot stari, vendar brez učiteljeve motivacije za takšno delo in strokovnega sodelovanja med učitelji različnih predmetov ne gre.

Učitelji smo načelno naklonjeni sodelovanju, vendar moramo biti na to ustrezno pripravljeni. Spodbujati je treba timski pristop oz. učiti učitelje večšin profesionalnega komuniciranja ob hkratnem zagotavljanju strokovne ustreznosti. Učitelj, ki se ni pripravljen učiti in spreminjati, vnašati nove metode, tehnologijo v »svoj« pouk, je pač težko uspešen učitelj.

Medpredmetno povezovanje v knjižnici na učence vselej deluje zelo pozitivno. Zelo so motivirani za delo, ves čas aktivni, po opravljenem delu pa praviloma zadovoljni; podobno so zadovoljni tudi učitelji, ko enkrat ugotovijo, kakšne so prednosti pouka v knjižnici.

Zapisala Nataša Jesenko,  
učiteljica zgodovine

## Viri

- Bevc, V. (2008). Medpredmetno načrtovanje. V *Fleksibilni predmetnik – pot do večje avtonomije, strokovne odgovornosti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela* (str. 183–189). Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bilyeu, L. (2009). Teachers and Librarians Collaborate in Lesson Study (2009). *Knowledge Quest*, 38 (2), 14–19.
- Bratuša, A., Krajnc Barič, T. (2005). Aktivne metode pouka tudi v šolski knjižnici : primer programa KIZ za izdelavo seminarske naloge v 8. razredu devetletne osnovne šole *Šolska knjižnica*, 15 (1/2), 36–43.
- Bratuša, A., Krajnc Barič, T. (2005). Informacijsko opismenjevanje v 8. razredu - priložnost za evalvacijo dela šolskega knjižničarja. *Šolska knjižnica*, 15 (1/2), 2–12.
- Cestnik, M., Bratuša, A. (2000). Govorni nastop po novem učnem načrtu. *Slovenščina v šoli*, 5 (1), 10–12.
- Cestnik, M., Bratuša, A. (2001). Knjižnična informacijska znanja v 7. in 8. razredu devetletne osnovne šole : primeri medpredmetnega sodelovanja. *Šolska knjižnica*, 11 (2), 99–108.
- Kronovšek, M., Pur, M., Bratuša, A. (2010). Spodbujanje branja in pisanja v vrtcu in prvem triletju OŠ Polzela. *Razredni pouk*, 12 (2), 10–19.
- Kurikul. *Knjižnično informacijsko znanje: osnovna šola* (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: [http://www.zrss.si/pdf/080711123601\\_l-k-knjiznicno\\_informacijsko\\_znanje\\_os-sprejeto.pdf](http://www.zrss.si/pdf/080711123601_l-k-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf)
- Montiel-Overall, P. (2005). "Toward a Theory of Collaboration for Teachers and Librarians." *School Library Media Research*, 8. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslpubsandjournals/slmrb/slmrcontents/volume82005/theory.cfm>
- Mreže učečih se šol in vrtcev* (2009). Kranj: Šola za ravnatelje. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: <http://www.solazaravnatelje.si/index.php?showid=25>
- Pečjak, S., Gradišar, A. *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002.
- PIRLS (2008). Ljubljana: Pedagoški inštitut. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: <http://www.pei.si/Sifranti/InternationalProject.aspx?id=7>
- Projekt Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja* (2011). Ljubljana: Zavod za šolstvo. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: [http://www.zrss.si/projektiess/gradiva/Projekt8\\_predstavitev\\_BP.pdf](http://www.zrss.si/projektiess/gradiva/Projekt8_predstavitev_BP.pdf)
- Steinbuch, M. (2004). Učenje z informacijskimi viri. V *Informacijsko opismenjevanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (Modeli poučevanja in učenja. Knjižnična dejavnost).
- Sušec, Z., Žumer, F. (2005). *Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo.
- Vključevanje šol v postopno uvajanje programa* (2003). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Pridobljeno 28. 1. 2012 s spletne strani: [http://www.mss.gov.si/si/solstvo/osnovnosolsko\\_izobrazevanje/osnovna\\_sola/arhiv/](http://www.mss.gov.si/si/solstvo/osnovnosolsko_izobrazevanje/osnovna_sola/arhiv/)

- > **Alja Bratuša**, univ. dipl. bibliotekarka, je šolska knjižničarka na OŠ Polzela.  
Naslov: Polzela 10, 3313 Polzela  
Naslov e-pošte: [alja.bratusa@guest.arnes.si](mailto:alja.bratusa@guest.arnes.si)



## Priloga 1: Primer akcijskega načrta šolske knjižnice za uresničitev prednostnih nalog šole.

Branje umetnostnih in neumetnostnih besedil

AKTIVNOST	NOSILCI	ROK IZVEDBE	MERILO
glasno branje umetnostnih in neumetnostnih besedil	učiteljice v 1. in 2. triletju, knjižničarka	1-krat mesečno v 1. in 2. triletju	seznam prebranih del, število obiskov
starejši učenci berejo mlajšim	učenci višjih razredov	februar	število izvedenih branj, mnenja mlajših učencev
predstavitve knjižnih novosti	knjižničarka, učiteljice slovenščine	1-krat mesečno v 1., 2. in 3. triletju	statistika izposoje novega knjižnega gradiva, število obiskov
predstavitve knjižnih novosti na spletni strani knjižnice	knjižničarka	1-krat mesečno oz. glede na dotok novega gradiva	število objav na spletni strani
priporočilni sezname za slovensko bralno značko priporočilni sezname za ekobralno značko	knjižničarka	17. september september-oktober	razdeljeni sezname, mapa v šolski knjižnici, POŠ Andraž, vrtcu in Občinski knjižnici Polzela
sezname za domače branje in Can-karjevo tekmovanje	knjižničarka, učiteljice slovenščine	september-oktober	razdeljeni sezname, objava na spletni strani
sezname za angleško in nemško bralno značko	knjižničarka, učiteljice angleščine	oktober-november	razdeljeni sezname, objava na spletni strani
sezname primernih gradiv za dislektike, svetovanje učencem s posebnimi potrebami	knjižničarka, specialna pedagoginja	september-december	razdeljeni sezname, objava na spletni strani, mnenje učencev
spodbujanje branja umetnostnih besedil v sklopu domačega branja – projekt »Beremo skupaj« v sodelovanju z občinsko knjižnico	učiteljice slovenščine, knjižničarka, knjižničarka v splošni knjižnici	februar-junij	realizirani obiski, izdelki učencev
spodbujanje branja umetnostnih besedil v sklopu projekta Rastem s knjigo v sodelovanju z Medobčinsko knjižnico Žalec	knjižničarka, knjižničarji v splošni knjižnici	december-marec	realiziran obisk
redno obiskovanje knjižnice	knjižničarka, učiteljice 1., 2. in 3. triletja	september-junij	statistika obiska in izposoje
prireditve ob 50-letnici bralne značke, aktivnosti za spodbujanje branja	knjižničarka, sodelujoči učitelji, vodstvo šole	september-april	število učencev, ki so opravili bralno značko

**Priloga 2: Vsebina letnega delovnega načrta šolske knjižnice.**

## LETNI DELOVNI NAČRT ŠOLSKE KNJIŽNICE

## I. CILJI ŠOLSKE KNJIŽNICE

## II. INTERNO BIBLIOTEKARSKO DELO

- Nabava in obdelava knjižničnega gradiva
- Odpis in izločanje knjižničnega gradiva
- Ureditev in strokovna postavitve knjižničnega gradiva
- Izposoja knjižničnega gradiva

## II. PEDAGOŠKO DELO

## KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE

- Individualno delo z uporabniki knjižnice
- Skupinsko delo z uporabniki knjižnice\*

\* Vsebine in cilji skupinskega dela z uporabniki knjižnice so zapisani v letni pripravi knjižničnega informacijskega znanja, ki je posebna priloga (glej tudi prilogo 3).

## III. DRUGE DEJAVNOSTI KNJIŽNICE

- Dejavnosti za spodbujanje branja
- Sodelovanje pri dnevih dejavnosti
- Sodelovanje v projektih
- Raziskovalno delo
- Razstave
- Knjižničarski krožek

## IV. STALNO STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

- Izobraževanje
- Izvajanje izobraževanja in objave

## V. SODELOVANJE Z DRUGIMI

## VI. DRUGE NALOGE

## Priloga 3: Primer letne priprave KIZ v 7. razredu

1. ura – Bralna značka in domače branje, angleška in nemška bralna značka, eko bralna značka		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Berejo leposlovne vsebine za osebno rast in razvedrilo.	Leposlovno gradivo	Sodeluje v različnih oblikah aktivnosti za razvijanje branja in bralne kulture.
✓ Spoznajo starostni stopnji ustrezno zbirko knjižničnega gradiva.	Ureditev knjižničnega gradiva po starostnih stopnjah (C, P, M, L), poučno gradivo (UDK)	Uporablja starostni stopnji ustrezno zbirko knjižničnega gradiva.
✓ Uporabljajo signaturo in abecedo za iskanje knjižničnega gradiva v prostem pristopu.	Ureditev knjižničnega gradiva na policah (abecedna ureditev, signatura)	Najde gradivo v prostem pristopu.
Medpredmetne povezave:	slovenščina	
učitelji:		

2. ura – Uporaba referenčnega gradiva / Živali v gozdu		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Ločijo gradivo po namenu in spoznajo različne vrste informacijskih virov.	Primarni, sekundarni informacijski viri, ljudje, ustanove, knjižnice, referenčni viri: priročniki, leksikoni, enciklopedije itd.	Pozna značilne vire za posamezne vede. Uporablja primarne in sekundarne informacijske vire.
Medpredmetne povezave:	naravoslovje	
učitelji:		

3. ura – Uporaba informacijskih virov / Vsakdanje življenje in verovanje v Egiptu		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Poznajo osnovne bibliografske podatke, pomembne za pridobitev vira.	Skrajšani bibliografski opis: avtorji, naslov, kraj, založba, letnica izida, zbirka	Uporablja bibliografske elemente za pridobivanje vira.
✓ Poznajo značilne vire za posamezne vede.	Poučno gradivo in UDK v povezavi z učnimi predmeti	Uporablja poučne vire za iskanje informacij in za učenje.
Medpredmetne povezave:	zgodovina	
učitelji:		

4. ura – Uporaba slovarjev / Opis kraja		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Poznajo namen in dostopnost slovarjev.	Slovar SSKJ	Uporablja slovarje.
✓ Poznajo in ločijo različne vrste slovarjev.	Pravopisni, večjezični, razlagalni, strokovni	Izbere slovar v skladu s potrebo.
Medpredmetne povezave:	slovenščina	
učitelji:		

5. ura – Citiranje / Opis države		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Spoznajo pojme citat, citiranje, referenca za potrebe govornih vaj, referatov, seminarских in raziskovalnih nalog.	Citat, citiranje, opombe	Vire uporablja etično in zakonito.
Medpredmetne povezave:	slovenščina	
učitelji:		



6. ura – Knjižnični katalogi in uporaba virov / Morje		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Uporabljajo lokalni in vzajemni katalog za pridobivanje informacij.	Lokalni katalog, vzajemni katalog (COBISS/OPAC), poizvedovanje po vsebini: ključne besede, gesla, UDK itd., osnovni, izbirni način iskanja v COBISS/OPAC, Boolovi operatorji, osnovno in napredno poizvedovanje	Uporablja vzajemni in lokalni katalog za namenski izbor gradiva. Uporablja bibliografske elemente za izbor vira za raziskovalne, informacijske, učne in sprostitevne namene.
Medpredmetne povezave:	naravoslovje	
učitelji:		

7. ura – Projekt Rastem s knjigo		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Ločijo različne možnosti informiranja in lokacije informacij.	Knjižnice, založbe, knjigarne, knjižni sejmi, založniški katalogi, prospekti, muzeji, galerije, arhivi, inštituti. Periodični tisk. Spletne strani	Pozna vire za splošno, specialno in tekoče informiranje in izbere ustrezno iskalno strategijo.
✓ Poznajo različne vrste knjižnic in njihovo povezanost v knjižničnem informacijskem sistemu.	Po vrsti: šolske, splošne, specialne, visokošolske, narodna knjižnica. Po značilnostih: digitalna knjižnica.	
Medpredmetne povezave:	kulturni dan	
učitelji:	(razredniki)	

8. ura – Periodika / Mediji in informacije		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Spoznajo različne vrste periodičnih publikacij na različnih medijih.</li> <li>✓ Poznajo vrste sporočil v periodiki in njihove bibliografske elemente.</li> <li>✓ Ločijo periodiko po vsebini in zahtevnosti sporočil.</li> <li>✓ Pridobivajo informacije iz periodike.</li> </ul>	<p>Periodika (klasična, elektronska), časnik, dnevnik/tednik/mesečnik, časopis, revija, zbornik, letopis, koledar Obvestila, članek</p> <p>Informativna, poljudna, strokovna sporočila, znanstvena Bibliografski elementi za članke in periodiko</p>	<p>Uporablja periodiko v skladu z namenom.</p> <p>Uporablja sporočila za tekoče informiranje in spoznavanje novosti. Izbere periodiko v skladu s potrebo. Uporablja katalog tudi za izbor periodike, članka.</p>
Medpredmetne povezave:	državljanstva in domovinska vzgoja z etiko	
učitelji:		

Opombe:
---------

## Priloga 4: Primer sprotne priprave KIZ v 8. razredu

Šola: Osnovna šola Polzela	 <b>KNJIŽNIČNA INFORMACIJSKA ZNANJA</b>
	 <b>BIOLOGIJA</b>
Šolsko leto: 2010/11	Razred: 8. razred
Izvajalci: Alja Bratuša, univ. dipl. bibl. in ..., učiteljica biologije	

Vrste informacijskih virov in njihova uporaba / Znani misleci, naravoslovci in biologi		
SPECIFIČNI CILJI	VSEBINE	PRIČAKOVANI DOSEŽKI
✓ Ločijo gradivo po namenu in spoznajo različne vrste informacijskih virov.	Primarni, sekundarni informacijski viri, ljudje, ustanove, knjižnice, referenčni viri: priročniki, leksikoni, enciklopedije	✓ Uporablja poučne vire za iskanje informacij in za učenje.
Operativni cilji predmeta:	✓ Se seznanijo z nekaterimi pomembnimi misleci, naravoslovci in biologi.	
Splošni cilji predmeta:	✓ Spodbujati razumevanje o soodvisnosti znanj s področja biologije z drugimi naravoslovnimi, družboslovnimi in tehniškimi znanji.	
Medpredmetne povezave:	biologija	
Učne oblike:	individualno delo, delo v dvojicah, skupinsko delo, frontalno delo	
Učne metode:	razlaga, pogovor, demonstracija, reševanje problemov, izkustveno učenje (igra vlog), delo s pisnim gradivom, delo s slikovnim gradivom, delo z materialnimi viri, delo z ustnimi viri, delo z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (gibljive slike, internet, zvočni posnetki, računalniški programi), delo z grafičnimi izdelki, terensko delo, ura pravljic	
Učne tehnike:	uganka, rebus, izpolnjevanje, križanka, mreža, asociacija, kviz, besednica, premetanka, skrivanka, nevihta možganov, zapisovanje zamisli, miselni vzorec, sprostitvena vaja, risanje, pouk ob glasbi	
Učni pripomočki:	tabla, krede, projekcijsko platno, diaproyektor, grafoskop, videorekorder, računalniki, LCD-projektor, tiskalnik	
Učila:	učbenik, delovni zvezek, atlas, učni list, knjige, e-prosojnice, diapozitivi, zemljevidi, računalniški programi, zgoščenke, DVD-ji, videokasete, CD-ROM itd.	
Ključne besede / novi pojmi:	referenčno gradivo / enciklopedije, leksikoni, priročniki, biografski leksikon	

Knjižničarka, učiteljica, učenci
<b>I. Uvodna motivacija in napoved cilja (uvajanje)</b>
<p><u>Učiteljica</u> Danes bomo obiskali šolsko knjižnico, kjer boste v različnih virih iskali podatke o znanih naravoslovcih.</p>
<b>II. Obravnava teme, usvajanje, urjenje, uporaba znanja</b>
<p><u>Knjižničarka</u> Kaj pomeni beseda biologija? Iz katerih besed izhaja? Kaj potem pomeni biografija? e-prosojnice Odgovarjajo (bios, logos = veda o življenju ; bios, grafos = pisanje o življenju, življenjepisi).</p> <p><u>Knjižničarka</u> Pokažem biografski leksikon in leksikon Biologija. Kakšna je razlika? Primerjajo leksikona. Ugotovijo, da eden prinaša podatke o življenju in delu znanih oseb, drugi razlaga pojme s področja biologije.</p>

Knjižničarka

Vprašam, kje bi našli podatke o znanstvenikih – biologih.  
Odgovarjajo, pokažejo polico z enciklopedijami in leksikoni.

Knjižničarka

Opozorim na različne vrste enciklopedij in leksikonov (glej vire). Pokažem tudi zgoščenko Enciklopedija znanosti.

Učiteljica

Ob prosojnici razložim, da iščemo podatke (letnice rojstva in smrti, bistvene podatke o njih – kaj so raziskovali, s čim so se ukvarjali) o naslednjih znanstvenikih: Aristotel, Darwin, Fleming, Hooke, Lamarck, Linné, Pasteur, Schleiden, Schwann. Dvojici ponudim, da izdelata plakat s pomočjo zgoščenske Enciklopedija znanosti.

Sodelujejo pri razlagi. V zvezke si zapišejo imena znanstvenikov. Iščejo podatke o znanstvenikih, biologih v različnih enciklopedijah, leksikonih in si jih izpisujejo v zvezke. Dva učenca tiskata podatke in slike z zgoščenske Enciklopedije znanosti. Doma oblikujeta plakat.

**III. Zaključek, povzetek, ponavljanje, preverjanje**Učiteljica

Kratek pregled izpisanih podatkov. Opozarjam na bistvene podatke.

Izbrani učenci preberejo izpisane podatke. Dopolnjujejo sošolce. Ugotavljajo, da se informacije v virih razlikujejo. Dopišejo bistvene podatke, ki manjkajo v zapisih.

**IV. Realizacija**

✓ 8. a -

✓ 8. b -

✓ 8. c -

Viri in literatura:

Antič, I. *Veliki svetovni biografski leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003.

*Enciklopedija znanosti* [CD-ROM]. Ljubljana: DZS, 2002. (Navidezni svet).

*Faktopedija*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

*Leksikon Sova*. 4., dopolnjena in posodobljena izd. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2006.

*Mala splošna enciklopedija. Knj. 1–3*. Ljubljana: DZS, 1973.

*Spremenili so svet*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.

*Velika ilustrirana otroška enciklopedija*. Zagreb: Globus, 1986. Knj. 4, Povej, kdo je to ...

Wilkinson, P. in M. Pollard *Znanstveniki spremenili so svet*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995. (Prelomnice v zgodovini človeštva).

*Veliki splošni leksikon. Knj. 1–8*. Ljubljana: DZS, 1997–1998.

*Znamenite osebnosti tisočletja*. Tržič: Učila, 2003.

Opombe:

## Priloga 5: Primeri oblikovanih nalog.

V zvezek izpiši (lahko v obliki miselnega vzorca) o vsaki skupini živali v gozdu naslednje:

### ŽIVALI V GOZDU



DVOŽIVKE

- Naštej nekaj predstavnikov.  
- Povej, v katerem delu gozda živijo.

PLAZILCI

- Kako je zgrajeno njihovo telo?  
- Kako dihajo?



PTICE

- S čim se prehranjujejo?  
- Kako se razmnožujejo?

SESALCI

- Zanimivosti.



### OBLEKA



Na zgoščenki **Moje prvo čudovito raziskovanje zgodovine** poišči ključne besede, ki se nanašajo na oblačila Egipčanov, in opiši egipčanski način oblačenja. Uporabi tudi knjigo: Hart, G.: **Stari Egipt**, str. 48 – polica **SK – 93**.

Pomagaj si z naslednjimi vprašanji:

1. Kako so se oblačile ženske?
2. Kako so se oblačili moški?
3. Kakšen nakit so nosili?
4. Ali so se ličili?

Slika 1: Steele, P. Zakaj neki so gradili piramide in druga vprašanja o starem Egiptu. Murska Sobota: Pomurska založba, 1999.

#### ISKANJE PODATKOV O SODOBNIH PISATELJIH IN PESNIKI

Andrej Rozman Roza

Ugotovitve zapiši v zvezek.

1. V spletni knjižnici naše šole poišči knjige izbranega avtorja. Prepiši nekaj naslovov njegovih del.
2. Koliko zadetkov za izbranega avtorja dobiš v COBISS-u? Kaj si našel poleg knjig? Na svojem seznamu označi, katere knjige so namenjene odraslim.
3. Ima pisatelj svojo osebno stran? Če avtor nima svoje strani, si pomagaj s portalom *Društva slovenskih pisateljev*, z *Wikipedijo* ali s portalom *založbe Sanje*. Napiši, s čim se je ukvarjal v življenju (poklic). Ali je za svoja dela prejel nagrade? Napiši jih. Zapiši še kakšno zanimivost, ki jo boš predstavil v razredu.
4. Je od avtorja kaj objavljeno na strani *Wikivir*?
5. Na spletni strani *založbe Mladinska knjiga* (EMKA) poišči naslove knjig avtorja, ki jih je mogoče kupiti. Dopiši ceno.

## Priloga 6: Primeri sodelovanja z različnimi predmetnimi področji.

Predmetno področje	Vsebina
ANGLEŠČINA / NEMŠČINA	uporaba slovarjev
BIOLOGIJA	<ul style="list-style-type: none"> <li>- iščemo informacije o znanih biologih</li> <li>- uporaba virov pri spoznavanju ekosistemov</li> </ul>
DRŽAVLJANSKA IN DOMOVINSKA VZGOJA TER ETIKA	uporaba knjižničnega kataloga pri iskanju informacij o verstvih
FIZIKA	uporaba referenčne zbirke za izdelavo zapiskov o planetih
GEOGRAFIJA	izdelava seminarske naloge o izbrani državi
GLASBA	uporaba interneta za pripravo e-predstavitve o sodobnih glasbenikih
GOSPODINJSTVO	izdelava plakata o različnih vrstah sadja
IZBIRNI PREDMETI literarni klub astronomija retorika	<ul style="list-style-type: none"> <li>- priprava razstave</li> <li>- iskanje »svežih« informacij o veselju</li> <li>- iskanje gradiv za pripravo argumentiranega govora</li> </ul>
KEMIJA	predstavitve elementov iz periodnega sistema – povzemanje
LIKOVNA VZGOJA	prostor v povezavi s postavitvijo UDK 7 (umetnost, arhitektura)
MATEMATIKA	grafična predstavitev podatkov – uporaba virov v povezavi z bralnimi strategijami
NARAVOSLOVJE	<ul style="list-style-type: none"> <li>- uporaba bralne učne strategije – kače v Sloveniji</li> <li>- uporaba lokalnega kataloga za pridobitev informacijskih virov za plakat o morskih živalih</li> </ul>
SLOVENŠČINA	<ul style="list-style-type: none"> <li>- domače branje</li> <li>- spoznavanje slovarjev s poudarkom na uporabi SSKJ</li> <li>- citiranje pri govornih nastopih</li> <li>- seznanjanje s klasično in elektronsko periodiko</li> <li>- vrednotenje spletnih virov pri pripravi govornega nastopa</li> <li>- telefoniranje v uradnih govornih položajih z uporabo telefonskega imenika v e-obliki</li> <li>- izdelava bibliografije sodobnih pesnikov – COBISS/OPAC, spletni viri</li> </ul>
TEHNIKA IN TEHNOLOGIJA	projektni dan industrijska revolucija (v povezavi z zgodovino in fiziko)
ZGODOVINA	<ul style="list-style-type: none"> <li>- raziskovanje vsakdanjega življenja v Egiptu/stari Grčiji s pomočjo knjižničnih virov</li> <li>- uporaba virov za izdelavo predstavitve izbranih medijev</li> <li>- pisave in pisne podlage, knjižnice skozi čas</li> </ul>
POKLICNO USMERJANJE	spoznavanje poklicev – UDK 331.542 Poklici



## **Priloga 7: Primeri refleksij učiteljice in učenk po medpredmetno izvedenih urah – izdelava seminarske naloge na temo ekosistemi pri biologiji**

### **Učiteljica biologije**

Izdelovanje seminarske naloge se mi zdi zelo pomembno, saj se učenci pri tem delu naučijo sodelovanja (delo v parih), odgovornosti in samostojnega dela. Pri izdelavi naloge se tudi veliko naučijo o ekosistemih in letos se mi zdi zelo dobro, da sem se povezala tudi z učiteljico geografije. Medpredmetno povezovanje je pomembno predvsem za učence, da se zavedajo, da morajo znanja, ki jih pridobijo pri posameznih predmetih, povezovati. Edino, kar me moti, je, da temu delu ne morem posvetiti večjega števila ur, da bi učenci izdelali nalogo v celoti v šoli, saj imamo zelo obsežen učni načrt za biologijo. Letos smo prvič poskusili izdelovati nalogo v medpredmetni povezavi. Verjetno bomo podobno storili tudi prihodnje leto in poskusili delo še boljše organizirati.

### **Učenka 8. r.**

Izbrala sem si temo kraške jame, saj me to zelo zanima. Navodila za izdelavo seminarske naloge so v redu. Nalogo raje pišem doma, ker se lažje zberem. Če česa ne vem, kako se naredi na računalniku, mi pomaga starejša sestra. Pri pisanju nimam večjih težav. Moti me, da si knjig ne moreš izposoditi domov. Po navadi imam pouk do 13.40 in nimam časa pisati naloge v šoli. Ker mnogo sošolcev nima računalnika doma, pišejo nalogo v šoli. Zaradi drugih obveznosti nam je zmanjkalo časa. Všeč nam je, da smo prestavili datum in bomo nalogo oddali po prvomajskih praznikih. Zdi se mi dobro, da se to učimo, ker mi bi koristilo v srednji šoli. Dobro bi bilo, če bi lahko celo nalogo naredili v šoli.

### **Učenka 8. r.**

Pri pisanju naloge se veliko naučiš. Če se potrudiš, lahko dobiš dobro oceno. Navodila za izdelavo so bila razumljiva. Všeč mi je bilo, ko sva s sošolko pisali nalogo v knjižnici in ste nam pomagali pri oblikovanju in če kaj nisva znali z računalnikom. Na začetku nisva bili veseli zaradi teme. Vsi sošolci so si že izbrali najboljše teme, midve sva želeli imeti puščave ali tropski deževni gozd. Ostali pa sta samo tajga in tundra. Najprej sploh nisva vedeli, kaj je to tundra. Zdaj pa sva se veliko naučili o njej in se nama zdi kar v redu, saj o puščavah že tako veva zelo veliko, ker gledava filme po televiziji. Celo nalogo sva naredili v šoli, uporabili sva različne knjige, nekaj sva našli tudi na internetu. Tudi doma sva obe imeli knjigo Živali in njihov svet, v kateri sva našli veliko podatkov. Seminarsko nalogo sem že delala v 7. razredu pri izbirnem predmetu gledališki klub, vendar smo tam dobili samo ustna navodila. Nekateri učenci so imeli premalo časa za izdelavo naloge. Zdaj ko smo prestavili rok, bo dovolj časa.